

oktober 2017 // DET HANDLER OM MAD

indsigt

DANISH CROWN ANDELSHAVERBLAD

A photograph of a young woman with red hair tied back, smiling and holding a small piglet against her chest. She is wearing a light grey t-shirt. The background is a blurred indoor setting, possibly a barn or farm.

DET RUMMELIGE LANDBRUG

TEMA: Landbruget har gode forudsætninger for at rumme de medarbejdere, der ellers kan have svært ved at finde en plads på arbejdsmarkedet.

SIDE 4-9

ANDELSHAVERE ÅBNEDE LANDBRUGET 10-11

Monica Klepp Bjerrum, Director, Group Sustainability, Danish Crown.

TAG ET SOCIALT ANSVAR PÅ GÅRDEN

Det er sund fornuft og styrker din arbejdsplads.

At have tilknytning til arbejdsmarkedet er godt for alle. Det giver noget at stå op til og skaber mening i tilværelsen. Hvis vi kigger os omkring, er der masser af opgaver, der godt kunne trænge til at blive løst, så der er mange gode grunde til at tænke i sociale ansættelser på gården.

Der er mange unge uden uddannelse, og mennesker der af en eller anden grund befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. De fleste drømmer en hverdag med arbejde, gode kolleger og meningsfyldte opgaver, men på vilkår der passer til deres personlige udgangspunkt.

Gården er ideel

Landbruget er på mange måder den ideelle arbejdsplads for forskellige former for sociale ansættelser, hvor du som gårdejer kan få både gavn og personlig glæde af det.

Landbrugslivet byder på frisk luft, kontakt til dyr og et væld af forskellige typer af gå-til-hånde-opgaver. Det kan let blive til et

meningsfyldt praktikophold og starten på et nyt liv for mennesker, der i forvejen bor i dit lokalområde.

Når du arbejder med social ansvarlighed, skaber det ikke kun værdi for vores fælles samfund. Mange undersøgelser viser, at det også gavner din virksomhed. Det gør noget positivt for en arbejdsplads at ansætte folk med mangfoldige baggrunde. Det beriger hverdagen for kollegerne, og I kan samtidig få løst nye typer af opgaver. Mulighederne er næsten uendelige.

Tænk både i eksisterende og i nye medarbejdere

At arbejde med socialt ansvar kan især ske på tre niveauer:

1. Forebygge: Ved hjælp af et godt og sikkert arbejdsmiljø kan du undgå, at dine medarbejdere slides ned eller kommer til skade, så de kan have et langt og godt arbejdsliv på din gård.

2. Fastholde: Vær opmærksom på at fastholde gode medarbejdere, der rammes af sygdom, handicap, stress, misbrug eller på anden måde befinder sig i en livskrise. Det handler om at tilpasse arbejdet og forholdene til den aktuelle situation.

3. Hjælpe nye ind på arbejdsmarkedet.

Ved at oprette praktikpladser eller ansætte via tilskudsordninger kan du give muligheder for at personer, der har svært ved at komme i gang på arbejdsmarkedet, kan få en chance. Det kan være mennesker med handicap, udsatte unge, personer med anden etnisk baggrund eller folk med en kriminel fortid.

Har du mod på at arbejde med socialt ansvar, eller vil du vide mere, så kontakt din kommune, der kan fortælle dig om tilskudsmuligheder og hjælpe dig i gang. ■

TEMA
4-9

INDHOLD

LEDER 2

TEMA - SOCIALT ANSVAR I LANDBRUGET

I grisestalden fandt Lærke tilbage til livet 4
Her er fodermesteren fleksjobber. 6
De usynlige medarbejdere 8

GRIS

Forbrugernes hjerter banker for velfærdsgrise 16

KREATUR

Beef vil snakke bæredygtighed. 12

KONCERN

Andelshavere åbnede landbruget. 10
Friland fylder 25 14

NOTER 18

16

indsigt

- er Danish Crowns blad til andelshaverne
- udkommer 10 gange årligt
- har et oplag på 8.500 stk.

Redaktion: Aske Gott Sørensen, ansvarshavende redaktør
Design/opsætning: Rilla Jensen, Danish Crown Kommunikation
Tryk: Scanprint

Kontakt redaktionen på askgs@danishcrown.dk

I grisestalden fandt Lærke tilbage til livet

Efter 10 år med misbrug og ringe selvværd blev Lærke Wissendorff Thomassen mødt med tillid og tryghed, da hun kom i aktivering på Tandergård. I dag har den 23-årige kvinde skrottet sin dystre fortid og er en fastansat og en skattet del af fællesskabet i produktionen.

Hun blev misbruger som 10-årig og befandt sig en tåge af piller, stoffer og alkohol indtil for tre år siden, hvor hun kom i aktivering på Tandergård. I dag er 23-årige Lærke Thomassen fri af fortiden og er en af fire fastansatte medarbejdere i stalden hos Bent Munk på ejendommen ved Mårslet syd for Aarhus.

- Jeg er blevet en del af et hold og ved, at både kollegerne og grisene har brug for mig. Det havde jeg aldrig oplevet, før jeg begyndte hos Bent. Hos ham har jeg fået mod på tilværelsen og lyst til at vise, at jeg – og andre som mig, der ofte bliver stemplet som misbrugere uden fremtid – vil noget med livet, fastslår Lærke Thomassen.

Hendes tilværelse tog tidligt en skæv drejning, da hun som femårig så sin far dø af kræft. Den tragiske historie klæbede til hende og resulterede i mobning i skolen og sladder om, at hun havde slået sin far ihjel.

De hårde beskyldninger i skolen gjorde Lærke Thomassen til et let offer for at søge trøst i stimulanser og tvivlsomme venskaber i barndomsbyen Tranbjerg.

Ud på gården

Nedturen og misbruget fortsatte gennem teenageårene, hvor Lærke Thomassen tillige blev alkoholiker og røg ind og ud af diverse kommunale tilbud. Lige indtil den dag i 2014, hvor hun begyndte i aktivering hos Bent Munk.

- En sagsbehandler spurgte, om jeg havde plads til en pige, der havde det svært. Jeg går aldrig af vejen for noget nyt og sagde ja tak.

Første gang, jeg mødte Lærke, aftalte vi en daglig arbejdstid på tre timer og lavede en plan for hendes opgaver. Og så bad jeg Lærke fortælle mig sin historie hudløst ærligt, så jeg kendte hendes baggrund og kunne handle ud fra den, fortæller Bent Munk.

Aarhus Kommunes foreslåede mødetid for hans nye medarbejder ændrede han straks fra kl. 7 til kl. 9.30.

- Med en baggrund som Lærkes var jeg klar over, at der ikke skulle meget til for at få hende til at opgive så forholdsvis tidligt. Og for mit vedkommende kunne hun lige så godt møde lidt senere. Opgaver skulle vi nok finde til hende, påpeger Bent Munk.

Dyrene giver tryghed

Endvidere opfordrede han Lærke Thomassen til at give besked, hvis hun faldt tilbage i misbruget eller fik andre problemer.

- Man kan ikke forlade et hårdt miljø med et fingerknips, og Lærke har da også haft nogle tilbagefald. Men hver gang klarede vi det ved at vise Lærke tillid og tryghed og fortsat give hende opgaver. "Hvis du ikke kommer i morgen, går det ud over grisene," sagde jeg engang til hende. Det virkede, siger Bent Munk med et smil.

For Lærke Thomassen godt kan lide dyr, fandt han ud af, den første dag hun var i stalden.

- Den tryghed, et dyr kan give et menneske, er ubeskrivelig. Når hele verden kører i hovedet, giver det ro og varme i kroppen at sidde i halmen med en gris i armene og læsse af på den.

Den ser bare på mig og grynter, og jeg ved, at den holder alt, hvad jeg siger, for sig selv, forklarer Lærke Thomassen.

Vigtig for fællesskabet

Hun møder 9.30, laver kaffe og går derpå i stalden for at tilse smågrise, kastrere, give wraphø, inseminere, feje og fjerne spindelvæv.

- Ikke alt, hvad jeg laver, er lige spændende, men hvis jeg ikke var her, ville det enten ikke blive gjort eller også ville de andre medarbejdere få mere at se til i en travl hverdag. At jeg på den måde er vigtig for fællesskabet, motiverer mig til at passe mine opgaver, påpeger Lærke Thomassen.

Motivationen er øget yderligere, efter hun for et halvt år siden erstattede kontanthjælpen med en ansættelseskontrakt. For at få "rigtig" løn af Bent Munk forpligter mere end en kontanthjælp.

En del af hyren går til lejen for en lejlighed i Malling, som Lærke Thomassen flyttede til for at komme væk fra det miljø, hun kendte i Tranbjerg. Nu er hun på vej mod nye omgangskredse. En af dem har hun på Tandergård.

- At have Lærke blandt os og se hendes forandring styrker vores fællesskab. Det har lært os, at nogle ting ikke kan klares her og nu, men kræver tid og tålmodighed og her har vores medarbejdere virkelig lagt en stor indsats. Når det kan lykkes os at hjælpe Lærke tilbage til livet, giver det også en stor glæde i vores fællesskab, understreger Bent Munk. ■

TEMA

Det rummelige landbrug

Der er rigeligt med plads i landbruget. Både fysisk, men også socialt. I dette tema kan du læse om tre gårde, der har haft stor glæde af at ansætte personer, som ellers har haft svært ved at finde en plads på arbejdsmarkedet.

Jeg er blevet en del af et hold og ved, at både kollegerne og grisene har brug for mig. Det havde jeg aldrig oplevet, før jeg begyndte hos Bent. Hos ham har jeg fået mod på tilværelsen.

Lærke Thomassen.

1. Peter Grünfeld har fået tid og ro til at finde ud af, hvordan jobbet skal gribes an. Derfor er han på gården på 13. år. 2. Det er omkring køkkenbordet, at Chresten Krogh sammen med sine fleksjobbere Peter Grünfeld og Hans Jørgen Hansen får styr på dagens opgaver.

Køkkenbordet er hovedkvarter

Hos soholder Chresten Krogh begynder hver arbejdsdag for ham og hans fleksjobbere med en times møde over et par kopper kaffe i køkkenet i stuehuset.

- Vi planlægger dagens arbejde opgave for opgave i detaljer. Det giver Peter og Hans Jørgen struktur, genkendelighed og en tryk ramme, når de ved, hvad skal ske, og hvad der forlanges af dem. Dukker noget ekstra arbejde op, siger jeg aldrig: "Du skal lave det og det", men spørger "Har du tid til at ...". Det giver tid til at få overblik i stedet for at føle sig tvunget til noget, forklarer Chresten Krogh.

Han giver kun giver mundtlige beskeder. Sms'er og mails giver ifølge den 53-årige landmand stor risiko for feilkommunikation, fordi modtageren ikke kan ikke spørge ind til en besked. Til gengæld bruger Chresten Krogh gerne morgenmødet til at få styr på faglige problematikker og uløste opgaver. Af og til i selskab med bedriftens dyrlæge.

- Hvis nogle grise med diarré eksempelvis ikke er blevet behandlet, kan dyrlægen spørge, hvad der skal gøres. På den måde får fleksjobberne faglig sparring af en konsulent i stedet for at få påtalt, at noget mangler at blive gjort. Det hele foregår i køkkenets trygge zone, ikke i stalden. Her kunne det få præg af udspørgning og skabe ubehag, påpeger Chresten Krogh.

Peter har nogle udfordringer, men også en fantastisk talhukommelse. Det sparer os for en masse tid. Desuden er han dygtig i sin omgang med dyrene og har et skarpt blik for, hvordan grisene har det.

Chresten Krogh, soholder.

4

3. Peter Grünfeld har altid haft problemer med at læse og skrive, men talhjernen og hukommelsen fejler intet. Det gør ham til den ideelle fodermester. **4.** Hans Jørgen Hansen kan godt lide jobbet på gården, fordi arbejdsopgaverne er tydelige og nemme at gå til. **5.** De to fleksjobbere hjælper både til inde og udenfor stalden. Peter Grünfeld er fodermester, men Hans Jørgen Hansen hjælper med smågrisene. **6.** For Chresten Krogh handler det også om at gøre en forskel og give sine medmennesker en meningsfyldt tilværelse.

6

HER ER fodermesteren fleksjobber

Tre måneders arbejdsprøvning i 2004 hos soholder Chresten Krogh førte til, at Peter Grünfeld i dag er bedriftens fodermester. Succesen opstod, fordi den nu 37-årige fleksjobber kom i trygge rammer og fik plads til at udløse sit potentiale. Det styrker gårdens produktion.

So nummer 2848 fik 14 grise i går. Nu har den 11, men kun 9 sunde patter, så jeg flytter et par af dens grise over til nummer 2756. Det giver smågrisene bedre mulighed for at overleve.

Beskeden kommer fra Peter Grünfeld, medhjælper i fleksjob, og er rettet til Chresten Krogh, soholder ved Aabenraa. Han modtager opdateringen med et smil og stor tilfredshed.

- Peter har nogle udfordringer, men også en fantastisk talhukommelse. Det sparer os for en masse tid. Desuden er han dygtig i sin omgang med dyrene og har et skarpt blik for, hvordan grisene har det. På den måde har jeg ved at se på Peters styrker i stedet for svagheder fået en perfekt mand i stalden. Han er med til at få vores resultater til at ligge over landsgennemsnittet, fastslår Chresten Krogh.

Startede i arbejdsprøvning

Peter Grünfeld tager imod roserne med et beskedent smil.

- Jeg har aldrig været så god til at læse og skrive. Det har jeg kompenseret for at ved at træne min hukommelse, forklarer den 37-årige sønderjyde.

I 2004 begyndte han hos Chresten Krogh i en tre måneders arbejdsprøvning. Den blev forlænget til et år og derpå til et fleksjob med løntilskud på fuld tid.

- Da jeg begyndte hos Chresten, havde jeg ikke megen selvtilid og sagde op, hver gang jeg fik en ny opgave, fordi jeg var bange for at lave fejl. Men Chresten var, og er, god til at give mig tid og forklare, hvordan en sag skal

gribes an. Det har givet mig mere tro på mig selv, siger Peter Grünfeld.

En samfundspolit

For seks år siden fik han en fleksjobkollega i form af Hans Jørgen Hansen, som kom i aktivering med henblik på ansættelse. I ham fik Chresten Krogh en stabil mand, der ud over at passe smågrise har vaskearbejde som sin favorit.

- Det er hårdt, men nemt at gå til. Jeg kan godt lide at være her, fordi jeg ved, hvad jeg skal lave. Det er rart, siger 33-årige Hans Jørgen Hansen.

Chresten Krogh nikker og understreger vigtigheden af tillid, tydelighed og menneskelig indsigt.

- Alle har et potentiale, men nogle har brug for menneskelighed for at udløse det. Derfor skal man huske at tage hensyn, når man ansætter fleksjobbere. De har nogle særlige behov, man - også i en travl hverdag i landbruget - skal imødekomme, siger Chresten Krogh.

Han har netop afhændet sin gård til Dynagro I/S til fordel for et konsulentjob i DGI Sønderjylland, men fortsætter som mentor for Peter Grünfeld og Hans Jørgen Hansen.

- Jeg har det fedt med at være med til at gøre en forskel. Skal vi have vores samfund til at fungere og få alle til at yde, hvad de kan, er vi - også i landbruget - forpligtet til at give folk en meningsfyldt tilværelse, fastslår Chresten Krogh ■

De USYNLIGE medarbejdere

Dynagro Svineproduktion I/S' seks fleksjobbere styrker virksomheden ved at tage sig af opgaver uden for staldene. Derved kan virksomhedens medarbejdere i produktionen nemlig have fokus på at passe grise.

1

De ser så godt som aldrig en gris, men alligevel spiller Dynagro Svineproduktion I/S' seks medarbejdere i fleksjob en vigtig rolle i produktionen.

- Vores fleksjobbere tager sig af en lang række opgaver uden for staldene – såsom at kalke mure, klippe hæk, rense tagrender og andet manuelt arbejde – så vores medarbejdere i produktionen kan koncentrere sig om at passe grise. Derfor har fleksjobbernes indsats stor værdi for os; også selv om det ikke kan måles direkte i kroner og øre, forklarer medejer af Dynagro Svineproduktion Martin Lambert Pedersen.

For ham har ansættelsen af fleksjobbere også en menneskelig dimension.

- I et moderne og avanceret samfund som det danske kan personer med fysiske eller mentale hindringer have svært ved at finde en form for beskæftigelse. Det kan vi tilbyde dem. På den måde giver vi fleksjobberne en tilknytning til arbejdsmarkedet, kolleger og noget at stå op til. Med andre ord indhold i tilværelsen, påpeger Martin Lambert Pedersen.

Vi kan tilbyde tilpassede jobs til borgere med arbejdshindringer. Derved bidrager vi til at løse en samfundsmæssig udfordring. Det skal vi landmænd blive bedre til at fortælle.

Martin Lambert Pedersen, medejer af Dynagro.

Pris for arbejdet

Efter hans mening spiller landbruget en vigtig rolle i den sociale indsats.

- Vi kan tilbyde tilpassede jobs til borgere med arbejdshindringer. Derved bidrager vi til at løse en samfundsmæssig udfordring. Det skal vi landmænd blive bedre til at fortælle, understreger Martin Lambert Pedersen.

Hans sociale indstilling er ikke gået ubemærket hen. Således modtog Dynagro Sohold sidste år Aabenraa Kommunes CSR-mærke.

- Det er selvfølgelig rart, at vores indsats bliver påskønnet, siger Martin Lambert Pedersen.

- Når og hvis vi har brug for en fleksjobber, kan kommunen have både personen og papirerne klar i løbet af et par dage. Det er rart med en hurtig ekspedition.

Starten med en teenager

At Dynagro Svineproduktion kom i gang med fleksjobbere, skyldes en ihærdig teenager med en blakket fortid.

1. Kim Hoyer er en af Dynagros seks fleksjobbere, der hjælper virksomheden med at få enderne til at hænge sammen.

2. En dårlig arm gør, at Kim Hoyer kun kan arbejde 10 timer om ugen for Dynagro, men hans indsats er vigtig for virksomheden, fastslår medejer Martin Lambert Pedersen. **3.** Kim Hoyer står for at tilse udearealerne på Dynagros ejendom samt en udlejningsejendom.

For fem år siden blev Martin Lambert Pedersen nemlig ringet op af en 17-årig fyr fra Aabenraa, som havde været involveret i en sag om brandstiftelse i en lejlighed. Han ville i praktik i virksomheden for at komme væk fra et dårligt miljø og "vennerne" i Aabenraa.

- I første omgang afslog jeg, men da han ringede igen, imødekom jeg hans ihærdighed og sagde ja. "Det kan vel ikke skade at få tre måneders gratis arbejdskraft," tænkte jeg, husker Martin Lambert Pedersen.

I de første tre uger bar den unge mand en fodlænke, mens han spulede med højtryksrenser og udførte andet rutinearbejde.

- Det passede ham godt, fordi han fik ro fra det tankemylder, hans ADHD gav ham. Desuden var praktikantlønnen højere end den kontanthjælp, han ellers skulle have haft. Efter praktiktiden fik han et fleksjob hos os med

løntilskud fra kommunen. Han endte med at blive hos os i tre år og uddannede sig siden til landbrugsassistent. Det kan man godt kalde en succes, mener Martin Lambert Pedersen.

Siden har Dynagro blandt andet beskæftiget en tidligere rocker, der var flyttet fra København til Kruså for at komme væk fra sin fortid. Og i takt med Dynagros vækst de seneste år er behovet for fleksjobbere steget.

- En passer en ejendom med udlejningslejligheder, mens en anden fungerer som vicevært et par timer om dagen. En tredje er begyndt at køre med smågrise, siger Martin Lambert Pedersen.

- Vi får løst nogle opgaver, og kommunen får folk i arbejde. Men jeg vil vove at påstå, at den største vinder er borgeren, fordi han eller hun får indhold i tilværelsen, understreger Martin Lambert Pedersen ■

Fleksjob med fordele

Både 47-årige Kim Hoyer og Dynagro I/S har stort udbytte af hans indsats som fleksjobber i virksomheden.

Tilværelsen er noget sjovere, når man har noget at stå op til. Det ved Kim Hoyer alt om. Derfor er han mere end glad for at være i fleksjob hos Dynagro ved Aabenraa.

- Alternativet havde været at blive førtidspensioneret. Det havde været frygteligt at skulle gå hjemme altid. I stedet arbejder jeg 10 timer om ugen hos Dynagro, hvor jeg både har ansvar, gode kolleger og et meningsfyldt arbejde, hvor jeg går ude. Det er perfekt, fastslår den 47-årige Kim Hoyer.

Han begyndte hos Dynagro for seks år siden efter at have fået en arbejdsskade i sit tidligere job gennem 20 år i Tønder Kommune.

- En vinter væltede jeg med en saltspreder og kom til skade med min højre arm. Jeg blev opereret fire gange i skulderen, men den bøvlede stadigvæk. Jeg blev vinteransat i kommunen, som ikke havde arbejde til mig om sommeren. Så fandt jeg ud af, at Dynagro manglede en fleksjobber og fik stillingen, fortæller Kim Hoyer.

I det sønderjyske landbrug står han blandt andet for at tilse udearealerne.

- Jeg slår græs, sprøjter mod ukrudt, river gårdspladsen og står desuden for det ydre vedligehold af en ejendom med udlejningsboliger, hvor jeg leder arbejdet for tre andre fleksjobbere, siger Kim Hoyer.

At han og de i alt seks fleksjobbere på den måde får Dynagro til at fremstå præsentabel, har stor betydning for et landbrugs image udadtil, mener virksomhedens medejer Martin Lambert Pedersen.

- Det er vigtigt, at her ser ordentligt ud, men opgaven kan være svær at nå i en travl hverdag med griseproduktion. Derfor spiller vores fleksjobbere en vigtig rolle for os, siger Martin Lambert Pedersen.

Pløjning og andet markarbejde samt kørsel med smågrise to timer om ugen står Kim Hoyer også for. Alt sammen under fleksible forhold og hensyntagen til den dårlige arm.

- Driller den, går jeg lidt tidligere hjem og arbejder længere en anden dag. Der er frie forhold under ansvar, påpeger Kim Hoyer og anbefaler folk i samme situation som ham at søge job i landbruget.

- Det er et fantastisk område at arbejde i. Det kan jeg kun anbefale andre i den samme situation som mig, fastslår Kim Hoyer ■

1. På Volsgård ved Vinderup var det især kalvene, der var populære blandt de besøgende. **2.** Sidste år brugte 88.000 danskere deres søndag på Åbent Landbrug, det tal var i år steget til 96.012. **3.** Der var mulighed for at stifte bekendtskab med blandt andet køer, grise, mink og markbrug, og Danish Crown havde i år støttet op om de andelshavere, der ville vise gården frem. **4.** De fleste gårde entrerede dagen med flere boder på gårdspladsen, hvor de besøgende kunne lære mere om landbruget og stille både sult og tørst.

Andelshavere åbnede landbruget

96.012 gæster lagde vejen forbi en gård til årets Åbent Landbrug. Flere var på besøg hos Danish Crowns andelshavere, og det var en god oplevelse for både gæst og vært.

På Volsgård ved Vinderup havde familien Thorsen slået stald dørene op til Åbent Landbrug. De kunne fremvise deres 350 malkekøer og omtrent samme antal kvier og kalve, der i dagens anledning skiftede lyden af malkemaskiner og radio ud med hvinende børn og fortællende guider.

På den tilstødende mark var der indrettet parkering, der kunne gøre Smukfest og andre danske festivaler misundelige, og klokken havde da også kun lige rundet 10, da gårdspladsen blev forvandlet til kontrolleret kaos. Selvom det er et tilløbsstykke af et arrangement med lang forberedelsestid, er Mie Thorsen glad for, at gården kan få så mange mennesker ind.

- Det er vigtigt, at vi viser landbrugs frem og gør afstanden fra jord til bord så kort som mulig. Vi gør et rigtig godt stykke arbejde i landbruget og laver produkter af høj kvalitet, og det skal vi være stolte af at kunne vise frem, siger hun.

- Før i tiden havde alle familier en landmand, men sådan er det ikke længere, og der er jo børn, som aldrig har set en ko før, så derfor vil vi gerne vise, hvordan landbruget reelt er.

Traktorer og tyrekalve

En af dem, der havde valgt at lægge vejen forbi Volsgård var Anja Bagger og sønnen Christian.

Med en mand og far, der arbejder ved landbruget, har de set rigeligt med køer før, men derfor var de stadig glade for dagen.

- Jeg synes, det er rigtig sjovt at se andre gårde og være sådan nogle steder, og Christian elsker traktorer og maskiner, så det var en god mulighed for at få en hyggelig dag. Vi tager også altid til køernes forårsfest, og det er bare altid rigtig hyggeligt, siger hun.

De var på rundtur med guiderne og så alt fra landbrugsmaskiner til slagtekalve, som gården hvert år leverer 200 styk af til Danish Crown under konceptet Dansk Kalv.

” Det er vigtigt, at vi viser landbrugs frem og gør afstanden fra jord til bord så kort som mulig. Vi gør et rigtig godt stykke arbejde i landbruget og laver produkter af høj kvalitet, og det skal vi være stolte af at kunne vise frem.

Mie Thorsen, Volsgård, Vinderup.

Fjerner fordomme

Cirka 30 kilometer sydpå havde Dorit Jacobsen og Jakob Sørensen også åbnet gården Sdr. Merrild, hvor de har 720 søer til at gå i staldene. Her var marken også fyldt op med biler, og det store besøgstal får værterne til at håbe, at de kan være med til at nedbryde fordomme om dansk landbrug.

- Vi vil gerne vise den positive side af dansk landbrug, som ikke så tit bliver vist i medierne og lade folk se det med egne øjne. Vi føler, at sådan en dag er med til at nedbryde nogle fordomme om landbruget, og det vil vi gerne være med til.

En af de gæster, der ville se det med egne øjne fra Martin Pedersen fra Herning, der havde taget sine to piger med.

- Jeg synes, det er vigtigt, at man får et realistisk billede af landbruget, og at mine piger også ved, hvad der sker i en stald, og så er Åbent Landbrug jo en rigtig god mulighed for at se, hvordan det egentlig foregår i landbruget og få svar på de spørgsmål, man har, siger han ■

Beef vil snakke bæredygtighed

På årets Anuga-messe i Köln, hvor verdens største fødevarerproducenter og kunder mødes skal dansk bæredygtighed i fokus. Der er nemlig masser af gode ting at fortælle.

Hvis fødevarer virksomheder er noget ved musikken, er de på Anuga-messen i Köln, hvor der fem dage i streg bliver talt fødevarer mellem verdens største producenter og kunder. Her er Danish Crown selvfølgelig også repræsenteret, og i år har Danish Crown Beef et helt særligt fokus.

Udover det åbenlyse mål med messen, som naturligvis er aftaler med kunder, vil Danish Crown Beef nemlig også snakke miljø, fokus på dyrevelfærd, mindre antibiotikaforbrug og minimering spild med de folk, der lægger vejen forbi standen. Det er nemlig et rigtigt gode ord for Danish Crowns leverandører.

- Vi bliver udfordret af kunder på, at

oksekødsproduktion belaster miljøet, og der differentierer vi os faktisk fra vores konkurrenter, fordi vores produkter er blandt verdens mest bæredygtige. Vi har et stærkt CSR-fokus, og vi vil gerne blive ved med at forbedre os og tage ansvar for at udnytte det potentiale, vi har, fortæller Finn Klostermann, CEO i Danish Crown Beef.

I samarbejde med kunder og leverandører

Den nye fortælling, der går under navnet Friendly Farming, skal bredes ud, fordi der i højere grad efterspørges produkter med en bæredygtig profil, og her kan meget få af Danish Crown Beefs konkurrenter følge med. Derfor håber Finn

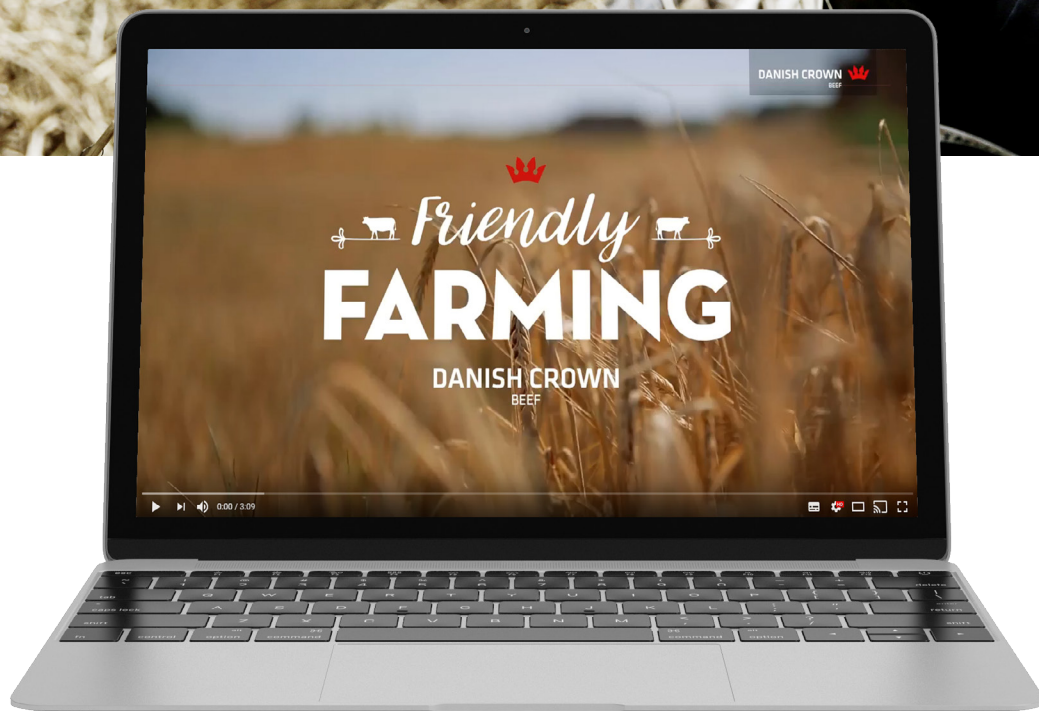
Klostermann, at messen kan være med til at give endnu flere input.

- Anuga er omdrejningspunktet for dialogen med kunderne, og her skal vi have delt den gode historie, men også hente refleksioner fra kunderne og høre, hvor de gerne ser, at vi bevæger os hen, og hvor vi skal blive endnu bedre.

Han glæder sig derfor over, at leverandørerne til Danish Crown Beef vil være med til at lægge den store indsats.

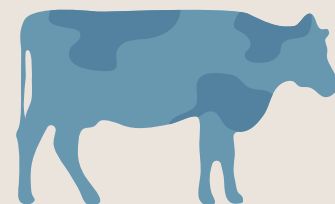
- Vores leverandører leverer hver dag for at sikre, at vi ligger med helt i toppen, men selvom vi er på et højt niveau, har vi stadig en rigtig god dialog med dem om at blive endnu dygtigere, siger han.

Anuga løber af stables i Köln d. 7.-11. oktober, hvor Friendly Farming er på tapetet. Gå ind på [youtube.com](https://www.youtube.com), hvis du vil se vores film om Friendly Farming og lære mere om den nye fortælling og de gode resultater.

BEEF

En dansk malkeko af gennemsnitlig vægt forsyner os med råvarer, der indgår i op til **70 forskellige produkter.**

33 Kg

Hud

10 Kg

Hoved

25 Kg

Blod

15 Kg

Pluks

73 Kg

Maver, indvolde og maveindhold

89 Kg

Ben, talg og fedt

219 Kg

Kød

30 Kg

Yver

FRA IDÉ TIL FORRETNING: Friland fylder 25

I 1992 blev Friland Food A/S etableret af en gruppe økologiske landmænd og en ung direktør. En stille start fulgtes af vækst, der for alvor fik et skub, da Friland blev en del af Danish Crown i 1999. I dag er Friland Europas største leverandør af økologisk grise- og oksekød. Friland fylder 25 og i de næste numre af indsigt kan du læse mere om et kvart århundrede med Friland.

Hvad får man, når man kobler en lille flok idealistiske landmænd med økologiske grise – anført af en ung direktør fra handelshøjskolen – med en gruppe landmandspionerer med fokus på frilandsgrise?

Man får et selskab, som skulle vise sig at blive Europas største producent af økologisk kød. Kimen til stiftelsen af Friland Food 1. januar 1992 blev nemlig sået, da det lille

afsætningselskabet Økokød AmbA via sin unge direktør Karsten Deibjerg Kristensen kom i kontakt med en række landmænd af FRILANDSGRIS® i Salling.

Og mens økologerne i Økokød var et miks af idealistiske højskolefolk, lærere, enkelte landmænd og sågar piloter, var frilandsfolket professionelle landmænd, der kunne bidrage med faglig sparring. Desuden ville sallingbo-

erne, der havde 90 frilandssøer i samarbejde med en lokal erhvervsklub, etablere et afsætningselskab.

Dengang, først i halvfemserne, var frilandsbegrebet nemlig langt større end økologi. På produktionssiden hang forskellen sammen med billigere jordpriser end i dag og et antal grise pr. års-so, som kun var lidt under indendørs produktion. Markedsmæssigt havde flere store detailhandelskæder i England planer om kun at ville have kød fra frilandsgrise i kølediskene. Alt tegnede sig meget positivt.

Tilbage i Danmark indledte Økokød og frilandmændene i Salling et samarbejde. En dyrlæge med stort engagement i dyrevelfærd for husdyr blev involveret med det resultat, at man fik man udarbejdet et regelsæt for produktionen af FRILANDSGRIS®, der var godkendt af Dyrenes Beskyttelse.

Med lån finansierede foreningen også markedsføringen af FRILANDSGRIS® og betalte et reklamebureau for at designe det logo, som Friland bruger den dag i dag. Og 1. januar 1992 var Friland Food A/S en realitet.

Hovedsæde i tidligere tæppehandel

Direktør blev Karsten Deibjerg Kristensen, mens selskabet via Salling Erhvervsråd fik lokaler i en gammel tæppehandel i Jebjerg. FRILANDSGRIS® stod for langt størstedelen af leverancerne af kød til slagtingerne, der blandt andet fandt sted på privatslagterier

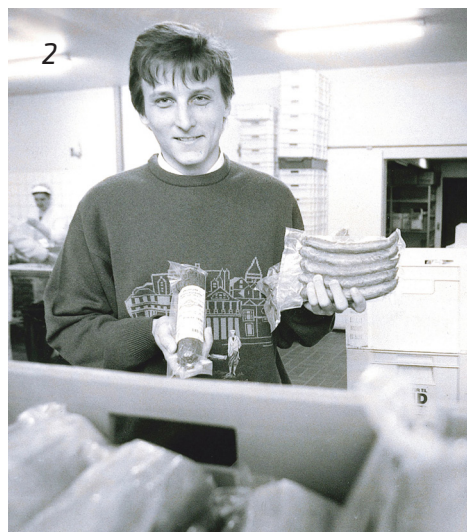
3

1. 1992 Friland Food A/S er en realitet, og direktør Karsten Deibjerg Kristensen, 26 år, stiller op til fotografering foran et af de store vinduesdekorationer i selskabets første domicil i Jebjerg. **2.** I 1995 opretter Friland Food A/S egen forædlingsvirksomhed, Salling KØD ApS, hvor Karsten Deibjerg Kristensen her fremviser produkter. Forventningerne holder dog ikke stik og Salling Kød ApS bliver hurtigt solgt. **3.** Det er Henrik Billmann, der fejrer de 25. år som administrerende direktør i virksomheden, som kan kalde sig Europas største af sin art.

2

Virksomheden så en strategisk fordel i samarbejdet med Friland og kunne desuden slagte billigere og sælge alt fra hele dyret på grund af sin større kundekreds. Det gav vækst og penge i kassen hos Friland.

En del af de øgede indtægter blev brugt til at udvide produktsiden med Limousine Unik og markedsføring af kød fra anguskvæg som et særskilt mærke i 1995. Året efter kom et afgørende gennembrud, da Friland i samarbejde med FDB (nu Coop, red.) udviklede et sortiment af økologisk, detailpakket kød.

Markedsføringen i en af landets største dagligvarekæder satte for alvor fart på afsætningen af det økologiske kød. Opturen forstærkedes yderligere af en voksende interesse for økologi i udlandet.

Verden lå åben, økologi var hot, og Friland var et attraktivt selskab. Det havde man øje for hos Danish Crown. Efter en række møder blev Friland i 1999 overtaget af koncernen. Overtagelsen – der gav plads til at lade Friland fortsætte som en selvstændig enhed under eget navn – betød adgang til et større spillerum på eksportmarkederne samt en sikkerhed i at være en del af en stor og stærk virksomhed.

Friland voksede sig også stor og stærk i antal slagtning af både gris og kreaturer og fik flere kunder indenfor industri og detail. Det i en sådan grad, at selskabet i dag er Europas største producent af økologisk kød.

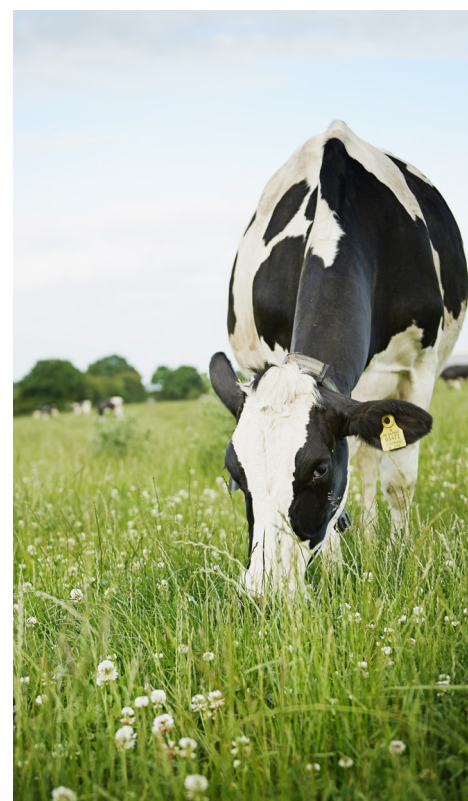
Følg Frilands udvikling i næste nummer af indsigt ■

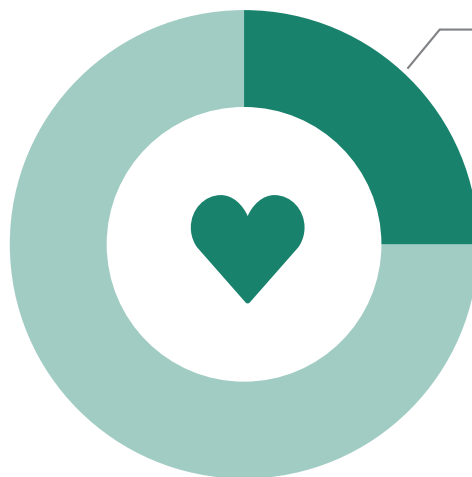
samt hos Danish Crown i Nørresundby.

Et kortlivt, men kostbart eventyr med produktion af frilandskyllinger bidrog til en betalingsstandsning i 1993. Via en såkaldt frivillig akkord blev Friland Food reetableret i 1994 under navnet Friland. Pengene til genoplivningen kom især fra landmændene. De havde troen på selskabet, fordi kunderne var der.

Udvidet produktside

Troen var velbegrunderet. Kort efter reetableringen blev den første store detailkæde fast aftager af FRILANDSGRIS®, lige som Friland indgik en aftale om at få slagtet sine dyr af Vestjyske Slagterier.

25% af Tulips samlede salg af fersk grisekød kommer nu fra hjerte-grise.

Forbrugernes hjerter banker for velfærdsgrise

Knap tre måneder efter lanceringen af dyrevelfærdsmærket ferskt kød fra de såkaldte hjerte-grise udgør salget af velfærdsgris 25 procent af Tulips samlede salg af fersk grisekød.

Forbrugerne er vilde med dyrevelfærdsmærket ferskt kød fra de såkaldte hjerte-grise. Knap tre måneder efter lanceringen af kød fra velfærdsgrise mærket med et, to eller tre hjerter udgør salget af velfærdsgris nemlig 25 procent af Tulips totale salg af fersk grisekød.

- Hjerteordningen har fået en flyvende start, og forbrugerne har taget supergodt imod produkterne ude i køledisken. Det understreger, at danskerne i høj grad er klar til at købe varer med en højere dyrevelfærd, siger Senior Vice President Denmark, Jakob Skovgaard, Tulip Food Company.

Produkter fra Friland er mærket med tre hjerter, kød fra grise under Antonius-konceptet er mærket med to hjerter, mens kød mærket med et hjerte kræver løsgående søer i farestalden, ekstra plads og rodemateriale til grisene. Salg af kød med dyrevelfærdsmærke 1 og 2 ud-

gør 15 procent af Tulip Food Companys samlede salg af ferskt kød i detailhandelen.

Differentieringen med et, to og tre hjerter ser salgsdirektør Mette Rothmann fra Tulip Food Company som en ny måde at eksponere dyrevelfærd for forbrugerne på.

- Grisekød er meget prisfølsomt. Hjerteordningen tilbyder dyrevelfærd i forskellige prislejer, så enhver pengepung kan være med. Den flotte start tyder på, at der har været et uopdyrket behov hos forbrugerne på området, konstaterer salgsdirektør Mette Rothmann, Tulip Food Company.

Hos Dansk Supermarked Group bekræfter indkøbschef Jeppe Dahl Jeppesen den øgede efterspørgsel efter grisekød med højere dyrevelfærd og spår en øget vækst.

- Flere og flere danskere har dyrevelfærd som pejlemærke, når de handler ind, og det mærker vi bestemt også i vores butikker, siger

Jeppe Dahl Jeppesen.

I den første måned efter lanceringen af det statslige dyrevelfærdsmærke tegnede grisekød mærket med et hjerte sig for syv procent af

” Den flotte start tyder på, at der har været et uopdyrket behov hos forbrugerne på området.

Mette Rothmann, Salgsdirektør Tulip Food Company.

grisekødsomsætningen i Bilka, føtex og Netto. I samme periode steg salget af kød med tre hjerter med næsten 40 procent i forhold til året før.

- Det viser i den grad, at det er lykkedes at få danskerne til at vælge dyrevelfærd, påpeger Jeppe Dahl Jeppesen ■

De står bag

Hjerte-ordningen er kommet i hus gennem en indsats mellem

DyreværnsOrganisationernes
SamarbejdsOrganisation
Landbrug & Fødevarer
Danish Crown
Dansk Supermarked Group
De Samvirkende Købmænd
Danske Slagtermestre
Den Danske Dyrlægeforening
Lidl
Aldi

Det får du for pengene

Bedre Dyrevelfærd

Kød fra grise, hvor der er krav om løsgående søer i farestalden, ekstra plads og rigeligt med rodemateriale til grisene.

Bedre Dyrevelfærd

Kød fra grise under Antonius-konceptet

Bedre Dyrevelfærd

Produkter fra Friland

TULIP STYRKER SIG I NORDAMERIKA

Tulip-brandet har i en lang periode været meget stærkt på det latinamerikanske marked, hvor især konserverprodukter som pork luncheon meat, salami og smørpålægget mezcila sælger flot. Tulip-brandet har en høj kendskabsgrad i regionen, og det har været med til at bane vejen for et nyt eksporteventyr til USA.

- Vi har indført det puertoricanske sortiment i USA, hvor et stigende antal puertoricanere trækker salget. Vi begyndte i Orlando, og derfra har salget spredt sig fra Florida i syd helt over til vestkysten, så vi dag er til stede i blandt andet 300 Walmart-butikker samt kæderne Publix og Winn-Dixie. Der er ingen tvivl om, at de mange immigranter fra primært Puerto Rico samt andre latinamerikanske lande og Caribien betyder meget i den sammenhæng, og vi har lavet aftaler med flere nye og vidtrækkende distributører, så vi forventer kun et øget salg i den kommende tid, siger Jørgen-Ole B. Jensen, der er eksportdirektør for Tulip Food Company i regionen.

Der arbejdes også på at udbrede et snack-sortiment med tre varianter til det amerikanske marked – salami sticks i varianterne jalapeños, chorizo og en klassisk salami.

Også i Canada oplever Tulip en fornuftig vækst med private label-konserverprodukter blandt andet til kæden Dollarama. En ny frihandelsaftale mellem EU og Canada imødeses implementeret snarest, hvilket forventes at medføre en øget afsætning og udbredelse på det canadiske marked. I alt er Tulip til stede på mere end 120 markeder over hele verden.

47 NYE I JOB I SÆBY

Efterspørgslen på dansk svinekød gjorde, at der skulle slagtes mere i Sæby, og der var stor interesse for at blive en del af de 52 nye medarbejdere, der skulle ansættes. Et samarbejde med Jobcenter Frederikshavn har indtil videre skaffet 47 nye folk. Heraf kommer 26 fra kontanthjælp, 11 fra dagpenge og 10 fra gruppen på integrationsydelse blevet selvforsørgende.

- Der er løbende grundlag for, at vi skal supplere medarbejderstaben. Vi vil som virksomhed meget gerne deltage i at give ufaglærte en ny mulighed for at komme ind på arbejdsmarkedet gennem forløb i de forskellige produktionslinjer, siger Leif Brøndum Nielsen, fabrikschef på Danish Crown i Sæby.

Det er de glade for ved Jobcentret.

- Det er en gevinst for alle, at en stor virksomhed tager socialt ansvar og indleder et samarbejde med kommunen om at finde nye medarbejdere. Det er en stor succes, at det kan lykkes på kort tid at finde så mange ledige med de rette både sproglige og fysiske forudsætninger, siger Steffen Walther Sylvester Larsen, teamkoordinator, Jobcentrets Virksomhedsservice, Frederikshavn Kommune.

PERFEKTE BØFFER MED NY APP

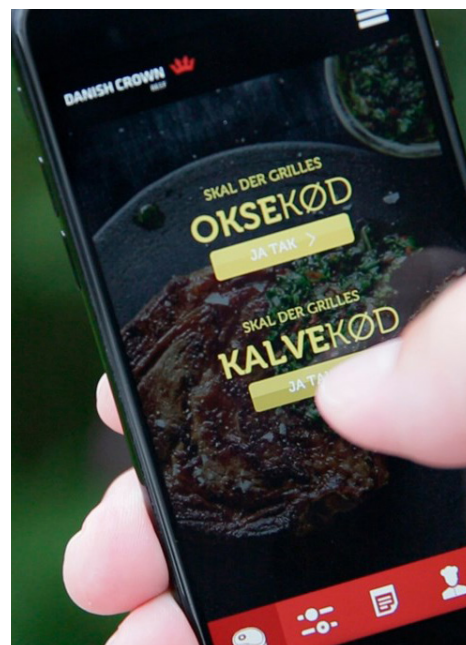
Først vælger du mellem oksekød og kalvekød, så vælger du typen af bøf. Tredje trin er valget mellem pande og grill. Så indtaster du tykkelse på bøffen og til sidst, hvordan du ønsker bøffen stegt. Derefter følger du vejledningen på telefonen, og resultatet er perfekt stegte bøffer. Så enkelt fungerer appen GrillTimer fra Danish Crown Beef.

- Hele tankesættet bag appen er, at den skal fungere intuitivt og være ligetil at anvende, så den ganske simpelt gør det nemmere for forbrugerne at tilberede deres bøffer og opnå den bedst mulige smagsoplevelse, fortæller Jacob Snog Ærenlund, der er kommerciel direktør i Danish Crown Beef.

GrillTimer lanceres i forbindelse med en ny kampagne på Facebooksiden Dansk Oksekød, som giver inspiration til, hvordan kalvekød kan indgå i madlavningen, eksempelvis som en steak fra grillen.

- Vi skal gøre os relevante for de yngre målgrupper og skabe værdi for dem. Kødforbruget er udfordret, og især de unge forbrugere går f.eks. efter kødfrie dage, og når de så køber bøffer, er de måske i tvivl om, hvordan de skal håndtere dem, siger Jacob Snog Ærenlund.

Appen er gratis og kan hentes i App Store eller Google Play.

DANISH CROWN INVESTERER I STORBRITANNIEN

Danish Crowns britiske datterselskab Tulip Ltd har købt Easey Holdings, som er en af de førende opdrættere af frilandsgrise i Storbritannien. Købet sker med den klare ambition at styrke indtjeningen i den britiske forretning og samtidig bidrage til udviklingen af frilandsproduktionen i Storbritannien.

- Med investeringen får vi adgang til de råvarer, som står øverst på ønskelisten hos vores britiske kunder. Samtidig forsikrer vi med købet til en vis grad vores ejeres værdier mod nogle af de følger, Brexit kan få for Danish Crown. For kan vi ikke tjene de penge, vi hidtil har gjort på at eksportere til Storbritannien, har vi nu sikret os muligheden for at løfte indtjeningen i Tulip Ltd gennem de lokale råvarer, siger Group CEO i Danish Crown Jais Valeur.

Storbritannien udgør sammen med Sverige, Polen og Danmark Danish Crowns fire hjemmemarkeder. Investeringen i Easey Holdings er et udtryk for koncernens ønske om at udvikle forretningen med udgangspunkt i de fire hjemmemarkeder.

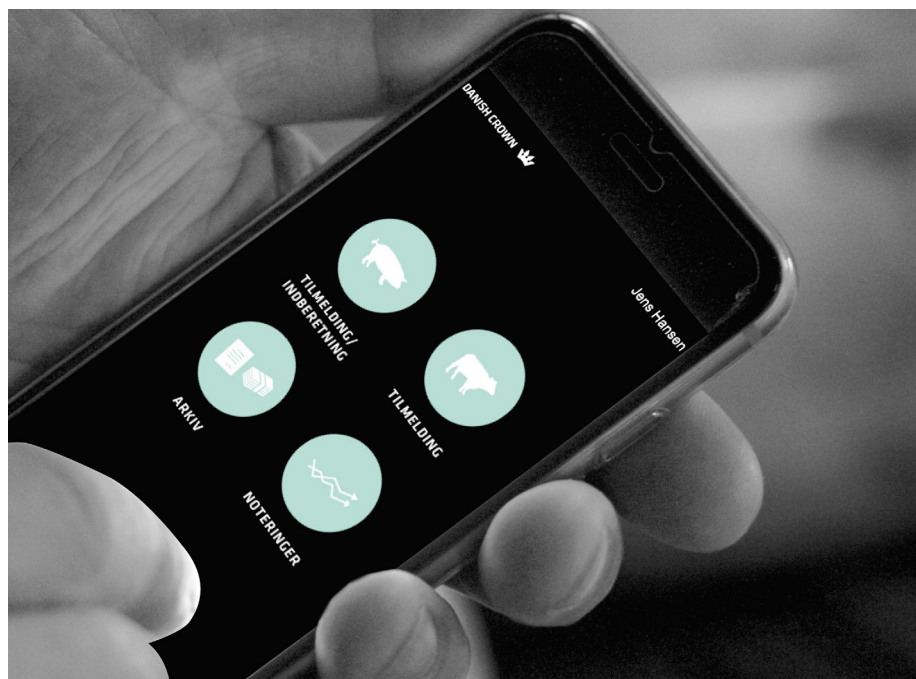
Easey Holdings Ltd er en familieejet virksomhed organiseret i fire selskaber, som er specialiseret i henholdsvis avl og so-hold, slagtesvin, dyrlægevirksomhed og transport af dyr. Handlen skal nu godkendes af de britiske konkurrencemyndigheder.

NU KAN DU TJEKKE DINE GRISES DATA PÅ STALDGANGEN

Hvad er det nu, vægtgrænserne er for mit cvr-nummer? Hvor mange grise leverede jeg i sidste uge? Hvor meget bliver der fremrykket til jul? Den slags oplysninger vil man kunne se her, nu og lige på staldgangen med Landmands-appen, som Danish Crown Ejerservice lancerer i løbet af efteråret.

- Landmands-appen bliver en tjeneste, der minder om netbankerne, hvor landmanden får adgang til Danish Crowns fundamentale data og tjenester. Med sin smartphone vil man kunne se statistikkerne for sine grise, når man står foran dem i stedet for at skulle hen på staldkontoret eller ind til computeren i stuehuset for at tjekke tallene. Det gør det nemmere at træffe beslutninger på staldgangen, siger Jacob Rasmussen, senior manager i Danish Crown Ejerservice.

Udviklingen af landmands-appen - der også vil rumme tilmelding af grise og andre funktioner, man kender fra ejersiden - gik i gang tidligere på året. To brugergrupper med andelshavere vil løbende afprøve appen i praksis.

DANISH CROWN MÆNGDE JUSTERES

Tillægget gives fortsat på baggrund af det samlede antal leverede grise fra hver enkelt andelshaver.

Tilpasningen består i, at bunden for markedstillægget hæves fra 6.000 til 7.000 leverede grise. Det næste trin på skalaen opnås ved 12.000 leverede grise, hvorefter trappen springer for hver 4.000 leverede grise.

Justeringen sker for at spejle udviklingen i strukturen blandt Danish Crowns leverandører.

Der betales maksimalt, hvad der svarer til 20 øre/kg i gennemsnit for alle leverede kilo. Tillægget beregnes automatisk af Danish Crown Ejerservice.

Vi performer bedre end forventet

Nu er vi i de sidste dage af september, og dermed er vi nået til slutningen på Danish Crowns regnskabsår. En lang række medarbejdere arbejder intenst med at gøre det forløbne år op finansielt, og i de kommende uger går slutspurten ind, så vi kan præsentere koncernens resultat for 2016/17.

Selv om vi endnu ikke har det endelige resultat, er min forventning, at vi kommer ud med et regnskab, der er bedre end budgettet. Det er jeg rigtig glad for og stolt af, for det viser, at vi i fællesskab er lykkedes med den retning, vi har sat i 4WD-strategien.

Jeg vil gerne sige, at jeg er meget tilfreds med, at jeg oplever, at medarbejderne har taget den nye strategi til sig og arbejder efter den i hverdagen. Det, at vi har et fælles mål, gør, at vi evner at opnå det, vi stræber efter.

Opkøb på stribe

Danish Crown som koncern har i årets løb handlet på flere af de punkter, vi stillede efter i strategiplanen. Plumrose i USA er solgt fra, og det har givet os power til at købe nye selskaber, hvor det giver mening.

Vi har overtaget forædlingsvirksomheden Chark-Produkter i Sverige, kreaturslagteriet Teterower Fleisch i Tyskland, foodservicevirksomheden Leivers Brothers i England og Tjæreborg Leverpostej og Slagter Munch i Danmark. Senest har vi valgt at investere i engelsk frilandsgribeproduktion ved at købe Easey Holdings.

Meget sigende er de nye selskaber placeret i de lande, vi definerer som vores hjemmemarkeder. Det er ikke tilfældigt, for 4WD har netop fokus på vores fire hjemmemarkeder Danmark, Sverige, Polen og England. Strategien gør os

J AIS VALEUR, GROUP CEO

fokuseret, for med den i hånden ved vi, hvad vi vil.

Og det er ikke slut. Når muligheden byder sig, vil vi foretage opkøb, der kan styrke vores forretning.

Samtidig er det godt at se, at Tulip Ltd er på rette vej. Udviklingen er meget positiv, og jeg har stor tiltro til, at vores engelske datterselskab igen kommer til at bidrage til bundlinjen i Danish Crown og jeres økonomi på gårdene, sådan som vi har været vant til.